SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 177. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, SEPTEMBER 19, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 19-го ВЕРЕСНЯ 1989 Ч. 177. РІК XCVI.

АРХИПАСТИРСЬКЕ ПОСЛАННЯ

ПЕРВОІЄРАРХІВ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ ВЛАДИКИ МИТРОПОЛИТА МСТИСЛАВА ВСЕЧЕСНОМУ ДУХОВЕНСТВУ І ПОБОЖНИМ ВІРНИМ НА БАТЬКІВЩИНІ І ПО ВСЬОМУ СВІТІ РОЗСІЯНИМ

Всім, кому це належить знати, в Україні і поза її межами перебуваючим.

Дорогі й улюблені!

Після закінчення Другої світової війни велика кількість православних українців опинилась, — з політичних, ідеологічних, соціяльних чи інших причин, — за межами батьківщини. Духовну опіку над ними, а також над православними українцями, що вже раніше еміґрували до різних країн Заходу, очолили ієрархи Української Автокефальної Православної Церкви, відродженої у вирі Другої світової війни на українських землях. З огляду на придушення УАПЦеркви на Україні совєтською владою та підпорядкованою їй Російською Православною Церквою, Українська Автокефальна Православна Церква залишилась існувати лише у вільному світі. Вона залишилась єдиною переємницею Київської Митрополії, яка, з часу заснування її святим Володимиром Великим, протягом віків була Церквою-Матір'ю українського народу.

В силу цього та згідно з постановою Собору Єпископів Української Автокефальної Церкви, її первоієрарх Високопреосвященний Митрополит Полікарп, носив титул Місцеблюстителя Київського Митрополичого Престолу. Після його смерти у 1953 році, цей титул перейшов на його наступника Митрополита Ніканора. Коли Митрополит Ніканор помер у 1969 році, Надзвичайний Собор УАПЦеркви, що відбувся за участю її ієрархів, духовенства і делеґатів від вірних 12-14 вересня 1969 року в Оттобруні, наділив мене, в додаток до моїх обов'язків, як Архиєпископа і заступника Митрополита Української Православної Церкви в ЗСА, ще й тягарем обов'язків Первоієрарха Української Автокефальної Православної Церкви в діяспорі. Разом з тим, постановою Оттобрунського собору, на мене перейшов і титул Місцеблюстителя Київського Митрополичого Престолу.

Події в церковно-релігійному житті, що відбуваються останнім часом в Україні, зокрема дедалі зростаюче прагнення до відродження УАПЦеркви на українських землях, яке виявляється в конкретних діях і розвивається, не зважаючи на численні труднощі та перешкоди, викликають необхідність активної співучасти у цьому русі Української Автокефальної Православної Церкви в діяспорі. В почутті священної відповідальности перед Богом, українським народом та його рідною Православною Церквою, я, користуючись з повноважень, що належать мені як Місцеблюстителеві Київського Митрополичого Престолу, признаю всечесного отця протоієрея Богдана Михайлечка своїм відпоручником та духовним адміністратором з обов'язком, під моїм доглядом організовувати, координувати і здійснювати акції для відновлення в Україні святої Української Автокефальної Православної Церкви, а його заступником всечесного о. протоієрея Володимира Ярему, настоятеля церкви свв. апостолів Петра і Павла у Львові. Водночас схвалюю і благословляю звернення до Вселенського Патріярха Димитрія I, священиків і вірних церкви свв. апостолів Петра і Павла у Львові про обдаровання їх архипастирською опікою Його Святости.

(Закінчення на стор. 4)

УКРАЇНЦІ-КАТОЛИКИ ТИСЯЧНИМИ МАСАМИ ДЕМОНСТРУЮТЬ ЖИВУЧІСТЬ ВІРИ І ЦЕРКВИ

Львів. — Сотні тисяч українців-католиків збiралися у неділю, 17-го вересня ц.р., перед собором св. Юра у Львові на одну з найбільших відправ від часу насильного воз'єднання Української-Католицької Церкви з російським православям 40 років тому та домагалися леґалізування своєї Церкви.

Двогодинна Служба Божа на Святоюрській горі відправлялася в 50-ту річницю від часу коли то диктатор Йосиф Сталін відібрав Західню Україну від Польщі, винищуючи тисячі невинного населення. Західні кореспонденти твердять, що понад 100,000 вірних зібралося на цю величаву відправу, а місцеві активісти число присутніх учасників подали біля 200,000 осіб. Вони зібрались біля катедри св. Юра, але не штурмували її в супереч ранішшим закидам партокпартії. Ця демонстраційна відправа була подумана на зразок подібних демонстрацій у Естонії, Латвії та Литві, що відбулися в тих країнах 23-го серпня ц.р., але у Львові і в інших містах Західньої України ці демонстрації перетворилися в поминки не тільки за забороненою Церквою, але за сотні тисяч тих, що згинули в наслідок сталінського терору.

Іван Гель, голова Комітету в Обороні Української Католицької Церкви сказав: „Сьогодні погасім електричні світла в наших домах і поставмо у вікнах засвічені свічки, щоб пом'янути мільйони тих, які загинули під час сталінських переслідувань, а з тим усвідомім всіх, що прийшла пора свободи і для нашої Церкви".

В дальших звідомленнях кореспонденти засобів масової інформації подали короткий перебіг недолі Української Католицької Церкви за останніх 40 років, підкреслюючи, що причиною поганих відносин між Ватиканом і СССР у великій мірі являється Українська Католицька Церква. Підкреслюють закордонні кореспонденти й те, що одною з найбільш пекучих справ обговорення на найближчій зустрічі між Папою Іваном Павлом II і Міхаїлом Ґорбачовим буде саме справа УКЦеркви.

На закінчення репортажу кореспондент пресової аґенції Ассошієйтед Пресс, додає, ще й той факт, що вірні в демонстраційному поході несли понад 300 блакитно-жовтих прапорів своєї колись самостійної батьківщини.

М. ҐОРБАЧВ ПІДТРИМУЄ СТРЕМЛІННЯ БАЛТИЦЬКИХ РЕСПУБЛІК

Москва. — Згідно з повідомленням пресового агентства Ройтерс президент Міхаїл Ґорбачов у четвер, 14-го вересня ц.р., зустрівся з провідниками комуністичних партій та урядів трьох балтицьких республік і підтримав їх стремління до більшої автономії.

Відбулася ця зустріч напередодні важливої сесії ЦК КПСС , яка має відбутися цього тижня та на якій виникнуть домагання балтицьких республік про більшу економічну автономію, а можливо й натяки на самостійність.

Як заявив один із місцевих кореспондентів, Вайно Вальяс, провідник естонських комуністів, в інтерв'ю з журналістом естонської телевізійної мережі ясно сказав, що М. Ґорбачов підтримує заходи Естонії, Латвії та Литви добитись економічної незалежности і більших політичних прав.

Андрас Райді один із речників естонської телевізійної мережі, що був присутнім при переведенні інтерв'ю, підтвердив, що Вальяс переповідав про підтримку М. Ґорбачова, говорячи, що „Ґорбачов є по нашій стороні та вповні розуміє наші проблеми". Він також сказав, що М. Ґорбачов „виявив свою повну підтримку, як і те, що настав найвищий час, щоби народ зрозумів повністю слово і значіння федерації в новому насвітленні".

Преса в Европі писала про з'їзд в Києві

Джерзі Сити, Н.Дж. (с.г.). — Як відомо, при кінці минулого тижня відбувся в Києві установчий з'їзд Народного Руху України за Перебудову, який знайшов широкий відгомін у всій західньоевропейській пресі.

Чільні паризькі щоденники „Фіґаро" і „ЛєМонд" у своїх випусках з неділі й понеділка, 10-11-го вересня, принесли повідомлення про цю подію на перших своїх сторінках. „Фіґаро" у статті „Україна також..." пише:

„Сильний рух опозиції виявився при кінці цього тижня в Україні в ім'я перебудови, як братньо-близнючий фронт балтицької опозиції. В Києві від п'ятниці до неділі відбувся установчий конґрес, на якому було присутніх яких 1,700 представників. На трибуні, замаєній синьо-жовтими прапорами, національними барвами України, відбулися один за одним виступи: заклики до демісії Володимира Щербицького, 'незрушного' першого секретаря компартії України який панує в республіці від 1972 року; осуд переслідування Української Католицької Церкви; критика недбальства, яке запанувало під час нуклеарної катастрофи в Чорнобилі...

„Найбільш нагальним був виступ Левка Лук'яненка, раніше засудженого на кару смерти за злочин відмінних поглядів, прихильника сецесії. Він казав: 'Інтернаціональне право і совєтська конституція дають нам право бути незалежними. Вся наша історія є історією чужої окупації... Головним завданням нашого руху повинен бути вихід з СССР'".

Далі „Фіґаро" від себе пише про те, що розчарування українців є тут такі старі і глибокі, що все може перетворитися на справжній гнів, бо багато людей в Україні уважає, що вони є дійними коровами СССР. Газета сумнівається, чи дасться нав'язати співпрацю з консервативними кадрами компартії України і, як приклад, подає те, що в неділю рух зорганізував Богослуження під відкритим небом у приявності багатьох тисяч людей, не зважаючи на офіційну заборону партійної влади. „Міхаїл Ґорбачов повинен тепер негайно зайнятися цим (партійним) керівництвом, пише далі 'Фіґаро', авторитет якого, згідно з твердженням послів, упав до зера. Але він повинен це робити розумно".

Престижевий „Лє Монд" у першій статті на першій сторінці свого недільного видання пише про те, що після всіх рухів у балтицьких країнах, Закавказі, Молдавії, прийшла черга на Україну, де народний рух за перебудову відбуває тепер свій установчий конґрес у Києві, оздобленому національними емблемами і в приявності численних делеґатів з інших республік, також із сусідньої Польщі в особі Адама Міхніка, представника „Солідарности". Цей рух, пише газета, є дуже важливий. Україна не є дрібною Вірменією, ні майже пустинним Казахстаном, а другою республікою СССР, більшою за Францію і своїм 51-мільйоновим населенням більшою за Сибір. Своїм індустріяльним і господарським потенціялом вона не є периферією імперії, а одною з її основних частин, до тієї міри, що американські експерти, близькі до президента Буша, уважають цю спра-

(Закінчення на стор. 4)

У ЛЬВОВІ ВШАНУВАЛИ 115-РІЧЧЯ НТШ

Джерзі Сити, Н. Дж. — В щоденнику „Радянська Україна" з 1-го вересня ц.р. появилася стаття під назвою „Навчи нас історіє" пера кореспондента „Радянської України" О. Теленчі зі Львова, в якій автор інформує, що Львівська асоціяція молодих істориків постановила у своїй діяльности „не тільки заповнити білі плями історії, але й активно включитися в сьогодення".

Це новостворене науково-громадське об'єднання, пише кореспондент зі Львова, не має вікових обмежень, а його фундаторами є обласна рада молодих учених і спеціялістів при львівському обласному комітеті львівського комсомолу України та Інституту суспільних наук Академії Наук УССР. Крім науковців до асоціяції причинилися і вчителі історії середніх шкіл, які бажають дати своїм вихованцям правдиве уявлення про історію народу. Але, як пише О. Теленчі „найголовнішою на нинішній час подією у діяльності асоціяції був науковий семінар, присвячений 115-ій річниці утворення Товариства імени Т. Г. Шевченка у Львові, яке залишило по собі глибокий слід у науці й культурі. Та досі його діяльність оцінювали упереджено. Політичні ярлики, що чіплялися до імен відомих діячів культури, перекреслювали те добре, що вони зробили для свого народу. По суті, то була перша спроба правдивого аналізу однієї із сторінок вітчизняної культури".

У статті сказано, що наступна наукова конференція цього нового динамічного наукового товариства буде присвячена 50-річчю об'єднання українських земель, а особливо історії Західньої України.

Автор статті з признанням ствреджує, що своєю діяльністю асоціяція „виходить на найширшу авдиторію, передусім молодіжну" щоб здобути моральне право на ствердження: „У нас нема зерна неправди за собою".

Американський щоденник продається в Москві

Москва. — Як повідомляють „Московские Новости" з 10-го вересня ц.р., у московських та ленінградських готелях з цього місяця почали продавати щоденну газету „ЮСЕй Тудей". Незабаром її продаватимуть також у готелях для іноземних туристів Києва й Риги.

Газету доставляють із Швайцарії, де її видають по американському макету за допомогою сателітного зв'язку. Потім літаком доставляють у Москву і, таким чином, там її можна прочитати в той самий день, що і в ЗСА.

„Найбільшу американську щоденну газету, — сказано в повідомленні, — відтепер можна купити в СССР.75 відсотків тиражу — покищо невеликого — буде продаватися за валюту".

Прочитавши це повідомлення можна подумати, що совєтські громадяни справді читатимуть свіжі новини в закордонній газеті.

Якщо ж врахувати, що більш-менш пристойні готелі існують лише для іноземців, туди совєтські громадяни не лише не можуть потрапити на ночівлю, але й зайти до газетного кіоску без спеціяльної перепустки не можуть, то стане зрозуміло, що газета продається тільки для іноземців та ще може для каґебістів чи інших упривілейованих осіб, які мають право на вхід до готелю і дозвіл користуватися валютою.

ДОПОМОГА ПОЛЬЩІ ЗБІЛЬШИТЬСЯ

Вашінґтон. — Змінивши свою первісну постанову під натиском Конґресу, Президент Джордж Буш повідомив 14-го вересня ц.р., що ЗСА збільшить поміч у харчах до Польщі в наступному році до 100 міл. долярів.

Президент заповів, що ця харчова поміч буде вже в Польщі перед зимою і нею ЗСА підкреслить щераз своє бажання допомагати Польщі та польському народові.

Як відомо минулого тижня Уряд відкинув можливість збільшення фінансової і харчової допомоги Польщі, але під натиском Конґресу тепер Дж. Буш змінив це рішення коли йдеться про найбільше конечну харчову допомогу. Тут вплинули на зміну останні відвідини Польщі сенатором Бабом Долем, який підкреслив, що Польща знаходиться у великій харчовій скруті, а рівночасно усі члени Конґресу уважали, що саме тепер коли в Польщі вперше від 1940 року є уряд, в якому комуністи не мають більшості, ЗСА мусить наглядно показати свою приязнь та підтримку польському народові. Сенатська комісія вже в наступному тижні має випрацювати цілий спосіб фінансової допомоги Польщі. В загальному із новою постановою Президента, Польща дістане впродовж двох років 108.4 міл. дол. в харчах таких як м'ясо, масло, олії, риж. В який спосіб ці харчі будуть переслані та розподілені мусить бути обговорене з польським урядом, щоб ці добра не підкопали льокальних продуктів, які є на ринку.

Дж. Буш сказав, що його задум іде в тому напрямі, щоб харчі із ЗСА допомогли на довший час у аграрній реформі в Польщі та в переході на іншу економічну господарку.

Члени Конґресу критикують нові загострення для еміґрантів із СССР

Вашінгтон. — Члени Конгресу обох партій, як також деякі релігійні групи, гостро скритикували нові приписи щодо приїзду еміґрантів з СССР тому, що вони ускладнюють ситуацію для жидів і пятидесятників, які хочуть виїхати до ЗСА, мусять зложити прохання в американській амбасаді в Москві, а не в Римі або Відні, як це було від 1970 року до тепер.

Як повідомив державний секретаріят і іміґраційний уряд, нові приписи увійдуть в життя з 1-им жовтня ц.р., але ці подання, які вже вплинули до амбасад в Римі та Відні будуть розглянені аж доки не вичерпають їх усіх. В амбасадах тепер лежить 30,000 подань.

Деякі із представників Конґресу критикують плян, що його випрацював Державний секретаріят, як надто гострий та нелюдський, але Джувел Ляфонтен, яка є координатором справ втікачів при американському Уряді уважає, що нові приписи дадуть американському Урядові більшу контролю над хвилею еміґрантів з СССР. Також американський Уряд не буде відповідати за опіку над тими еміґрантами, які мають ізраїльську візу, але перебувають у Відні або у Римі і вони не зможуть тепер зміняти свої пляни та вносити прохання про прийняття їх до ЗСА.

З урядових кіл інформують також, що в американській амбасаді у Москві уважають, що краще буде для тих, які думають еміґрувати, коли ці люди будуть чекати на таку можливість, маючи ще свої помешкання та працю, ніж коли вони будуть в незнаних для них обставинах у Відні або у Римі.

У Сомервіллі відзначатимуть 30-річчя Округи СУА в Ню Джерзі

Редакцію „Свободи" відвідують (зліва): Т. Рішко та І. Паславська.

Джерзі Ситі, Н. Дж. (Л. Коленська) — Завжди з великою пошаною зустрічаємо цих, хто працює на „народній ниві", не зважаючи на професійну і домашню працю, що їх не раз важко поєднати. І саме до цих ентузіястів, які працюють для української громади, належать Татіяна Рішко, голова Окружної Управи СУА в Ню Джерзі, та Ільяна Паславська, перша заступниця голови цієї ж Управи. Вони завітали у четвер, 14-го вересня ц.р., до приміщень Українського Народного Союзу та видавництва „Свободи", щоб поділитись їхніми плянуваннями та інформаціями в справі Ювілейного бенкету, що відбудеться з нагоди 30-річчя існування цієї ж Округи в неділю, 15-го жовтня ц.р., о год. 12:30, в Сомервіллі, Н. Дж.

Татіяна Рішко пояснила, що з уваги на недалекі їхні відзначування вони створили Комітет 30-річчя існування Окружної Управи СУА Ню Джерзі, в склад якого входять: І. Паславська — голова, Т. Рішко, перша заступниця голови, Ольга Тритяк, друга заступниця голови та члени — Марія Машера, Христина Ролянд, Ліда Крамарчик та Іванка Мриглоцька.

Окружна Управа СУА в Ню Джерзі була заснована, — як про це сказала І. Паславська, — 11-го жовтня 1959 року. Першою її головою була Олена Гординська. Тоді Округа об'єднувала п'ять відділів СУА; сьогодні до неї належить тринадцять відділів.

Як бачимо з інформацій Т. Рішко та І. Паславської, діяльність Окружної Управи — кропітка і многогранна. Вона — в суспільній опіці, у відзначуванні, а цим самим і утриваленні історичних дат, культивуванні, продовжуванні і зберіганні українського народного мистецтва, організуванні гуртків книголюбів, влаштуванні авторських вечорів, опіці і вихованні дітей — садочки, світлички, передшкілля — організуванні інших відділів, відзначуванні таких вагомих річниць як 1000-річчя Хрищення Руси-України, у допомозі жертвам нуклеарної трагедії Чорнобиля й в іншій діяльності, що охоплює цілу мережу потрібної для громади праці.

Тільки з переліченням деяких із множества різних діяльностей цієї Округи СУА — слідна велика праця і особлива відданість для української спільноти. Видно, що ця організація живе, що відчуває потреби часу і відповідно на них реаґує. Інакшими словами — ця ідея СУА, що її з рідних земель принесли і перещепили її на цей ґрунт ревні членки СУА, прийнялася, передаючи любов до українського народу і почуття обов'язку перед своєю спільнотою, приносячи позитивні результати.

БЕНКЕТ КРЕДИТІВКИ

Йонкерс, Н.Й. — Тут в суботу, 23-го вересня ц.р., о год. 6-ій вечора в залі дому Спілки Української Молоді, 301 Палісейд авеню, відбудеться ювілейний бенкет для відзначення 25-ліття Федеральної Кредитової Кооперативи СУМА. В програмі: слово Владики Василя Лостена, ювілейна промова, привіти, виступ гумориста Зеновія Маринця та співочого ансамблю „Думка" під мистецьким керівництвом Михайла Лева. До участи в ювілейному бенкеті слід зголошуватися в урядових годинах у бюрі кооперативи, або телефонувати на число (914) 965-8560.

У СВІТІ

В СРІ ЛЯНКА ВБИТО у політичних заворушеннях 38 осіб впродовж 24 годин. Поміж вбитими є відома заповідачка у телевізії Саґаріка Ґомез. Більшість вбитих впало жертвами членів лівої політичної групи Фронту незалежности.

ІНШІ ДЕРЖАВИ РАЗОМ із ЗСА починають прилучуватися до боротьби з наркотиками і торгівлею ними з теренів Колюмбії. Сподіються, що Колюмбія дістане поміч в охороні суддів так у формі військового виряду, як і військового вишколу.

В АРҐЕНТИНІ ЗУПИНИВСЯ дещо зріст інфляції, але економічне майбутнє цієї країни стоїть все ще під знаком запитання і воно залежить від того чи зможуть замінити на приватні фірми великі державні підприємства і чи прийде зміна податкової системи.

ДО НАМІБІЇ ПОВЕРНУВСЯ після 30-ох років екзилю провідник Західньоафриканської народної організації Сем Нуйома, день перед тим як кінчається реченець реєстрації для виборів на предтсваників тіла, що має встановити нову конституцію і проголосити незалежність в наступному році. Вибори будуть під наглядом військ Об'єднаних Націй. С. Нуйому вітали тисячі осіб, але одночасно він був під великою охороною тому, що минулого тижня вбито іншого передового члена Західньоафриканської народної організації.

В АМЕРИЦІ

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ подав до відома, що тепер американські громадяни, які вибираються у позакордонні поїздки, повинні додати до своїх лист приготувань потвердження про перевірку хвороби АІДС. Двадцять-дев'ять країн, переважно в Східній Европі, Азії та на Близькому Сході, тепер вимагають від багатьох відвідувачів доказу, що вони не хворіють на хворобу АІДС і не є носіями вірусу цієї хвороби. Ці нові вимоги не стосуються тих туристів, що перебуватимуть в даній країні менше, як один місяць, але виключно тих, які їдуть на довші відвідини, наукові досліди чи інші довготривалі зайняття. З уваги на це, Державний департамент дораджує всім, які вибираються на довші поїздки до зарубіжних країн, щоби в їхніх амбасадах довідатися чи ці країни мають тепер таку вимогу.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ СЕНАТ проголосував законопроєкт про заборону курення на всіх місцевих летах пасажирських літаків, не зважаючи на протести тих сенаторів, в стейтах яких вирощують тютюн або займаються тютюновою індустрією. Схвалення перейшло голосовою апробатою і той факт вказує на далекойдучі зміни, що їх тепер переходить американське суспільство відносно курення і здоров'я. Одначе сподіються, що поки це стане законом, знайдеться багато таких, що будуть завзято працювати, щоби такому законові перешкодити стати дісністю.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні (202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)

Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00 UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to Svoboda

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Партійний достойник з Москви в ЗСА

Ні одна здорова на умі людина не могла тому п'ять років придумати таке, що протягом восьми днів роз'їздитиме по Америці із своїм перекладачем колишній голова Компартії Московського району, тепер член новопосталого парляменту СССР — Боріс Єльцин. 58-літній кремезний большевицький достойник став широковідомий в СССР і в широкому світі, коли він публічно критикував Міхаїла Ґорбачова за занадто повільний темп обіцяних і ближче нез'ясованих реформ. Розгніваний цією критикою Ґорбачов виключив Єльцина з Політбюра та позбавив його посту партійного голови Московської округи. Але у виборах до новоствореного Конґресу народних депутатів — Єльцин був обраний лявінною більшістю і в тому Конґресі чи пак Парляменті один із депутатів із Сибіру негайно відступив йому своє місце: Єльцин автоматично став головою різнонаціональної опозиційної групи. До Америки запросила його одна ліберальна організація. Тут він дістав охорону, щоб не трапилася йому якась прикра непередбачена пригода і почали показувати йому американські дива, які кожному туристові, який вперше загостив сюди. Завели його на 101-ий поверх „Емпайр-билдінґу" в Ню Йорку, повели до Метрополітального музею, гелікоптером повезли над Статуєю Свободи. Але найбільше сподобався йому обід у китайському ресторані і найдовше зупинився біля кіоску з яриною та овочами.

Не міг вийти з дива, як то все це стоїть ґарно посеґреґоване, ніхто не краде, обслуговує велику крамницю один кореанець і ціни, видно, приступні, бо раз-у-раз хтось щось купував. Напів жартівливо, напів злобно дозволив собі сказати на адресу свого найбільшого однопартійного противника Їґора Ліґачова, якого Ґорбачов зробив був міністром сільського господарства: „Ліґачов повинен би про таке подбати, а не виголошувати лекції". Єльцин людина з високою освітою, виявився у розмовах з журналістами досить наївним „радянським чоловіком" дуже пересічної мірки. Але треба признати йому, що не кривив душею і не показав себе гіпокритом. Не вагався на відповідний запит журналістів критикувати Ґорбачова, що той не має відваги радикально переводити свою перебудову і що Ґорбачов завжди орудує компромісами. Не виключив можливости збройного перевороту в імперії, але ствердив, що це була б катастрофа.

На пресовій конференції у Балтиморі заповів, що коли прийме його президент Джордж Буш, то він скаже йому, як можна (чи треба) допомогти Совєтському Союзові в його економічній кризі. Спершу розмовляв із ним державний секретар Джеймс Бейкер, згодом дорадник Президента у справах крайової безпеки Брент Скоукрофт. Прийняв його теж на коротку розмову президент Буш. Але Буш і його уряд офіційно сприяють перебудові Ґорбачова та бажають собі добрих відносин із Кремлем за панування Ґорбачова. Тому Буш і речник Білого Дому Мерлін Фіцвотер дуже обережно говорили про ці відвідини Єльцина і заманіфестували своє стримане становище — не позуючи з ним фотографам. Поради, що їх Єлцин мав дати у розмовах з керівними державними мужами обмежилися до загальної завваги, що совєтський уряд не хоче державної даровизни тільки приватних промислових інвестиції.

Єлцин не економіст і не фінансист, мабуть сам не здає собі справи, які це повинні бути інвестиції і чим вони могли б допомогти, щоби заповнити крамом порожні крамниці та скасувати довжелезні черги за найпримітивнішими харчами. У Вашінґтоні стрінувся із восьми сенаторами під головуванням сенатора Білла Бредлі, демократа з Ню Джерзі. Після розмови з Єлцином Бредлі заявив журналістам, що він не змінив своєї думки про допомогу Ґорбачову у кампанії проти економічної скрути. Мовляв: як довго в Совєтському Союзі панує непевна ситуація і нема ґарантії, чи втримається Ґорбачов та хто і що прийде після нього, то всі приватні чи державні інвестиції у Совєтський Союз засуджені на загин. Розумування логічне і правильне.

У добро Єльцинові треба записати, що на запит журналістів про його думку щодо національного руху в прибалтійських країнах, Єльцин признав правду тим країнам, а не партійному ЦК у Москві. „Вони мали свою державу і мають право домагатися привернення її". Жаль, що не було запиту щодо національного руху в Україні. Можна здогадатися, що Єльцин ліберал, не був би у своїй відповіді таким чесним і праведним, як показався у відношенні до Прибалтики. Єдинонеділимський світогляд занадто глибоко вріс в уми і душу російських людей. І перебудова Ґорбачова цього не змінить.

Архипресвітер Сергій Кіндзерявий-Пастухів

СССР СЬОГОДНІ

Кажуть, що Андропов був властиво тим інтелектуалом, який побачив остаточну безвихідність стану імперії і підказав потребу і гласности, і перебудови. Він і вибрав молодого, енерґійного Ґорбачова, та експресом провів його на верхи. Інакше кажучи, перебудова була просто вимогою часу, що й зрозуміли всі наверху, згоджуючися з тим в серці, чи ні. А гласність мала б бути тією віддушиною, що відтягає насичення емоційности при перебудові, тим більше, що матеріялів та тем — незміримо. Цим пояснюється такий легкий перехід на нові, невідомі, та неприродні для комунізму шляхи.

Але диктатура, всяка диктатура, від самодурства починаючи, сліпа, глуха, не має резонансу. Бракує не тільки критичної, але й просто об'єктивної думки, погляду збоку. Тож і бувають несподіванки. Таке сталося із перебудовою. Подумали її на зразок ленінського НЕПу, але не врахували 60-літньої прірви; а тепер народ просто не повірив. Та ще й різниця існує, велика різниця між НЕП-ом і перебудовою. НЕП будувався на базі пошкодженої війною і революцією, але в основі здорової господарки, перебудова ж пробує оздоровити майже мертву економіку. А що ніхто не бере проблем перебудови до серця, то й віз стоїть там, де загруз, і навіть грузне дальше. Бо тих, які почали використовувати можливості перебудови, народ не любить, уважаючи їх спричинниками погіршення економіки. Кружляє такий жарт: Чи є зміни від перебудови? Є, зникли черги. — О, а чому? — Бо нема за чим стояти.

І остроту кризи, як і передбачали, стушувала гласність. Люди, задихаючись від несподіванки, почали висловлюватися, стали згадувати старі кривди, минулі злочини влади. Від хвилювання забувалося багато із сучасного горя та біди. Та ж такого вже майже 70 років не було, хто пам'ятає як було колись? Або скільки знає, як воно може бути, чи як воно взагалі на свободі? Гласність, порівнюючи з перебудовою, дуже вдалася, особливо своїм впливом на погоду у світі. Але внутрі імперії, посередньо, через непередбачені наслідки, може навіть за дуже. З'явилися непрошені проблеми: Балтицькі народи, Грузія, Вірменія, Польща з Мадярщиною, шахтарі, і найстрашніше — можливість українського питання.

Україна тепер стоїть як ключ до імперії. Не тільки хліборобством, Україна багата й головними копалинами та енерґією; майже в усіх колонках графіків стоїть на першому місці. Значить, Україна не в площині престижу чи тільки імперського сантименту, Україна — на терезах самого існування імперії. Спостерігачі-економісти навіть сумніваються чи проіснувала б СССР довше ніж рік — два без України. Отут то й ключ.

Ґорбачов буде до краю утримувати Прибалтику в межах імперії, щоб тільки не дати прецеденсу для українських аспірацій. Тепер Україна як сонна на просвітку, і страшно її збудити „в огні, окрадену". Це точно знають в Кремлі, знають та розуміють це і в Україні. При сучасних обставинах радикальне поставлення українського питання скінчилося б великою драмою, морем крові. Адже імперія має чотири мільйони під зброєю, і маючи гріх за норму поведінки, не завагалася б втопити Україну в крові, коли б стояло питання бути чи не бути.

Обережність — заник свідомости багатьох народів імперії. Азійські мусулмани, зрусифіковані дуже незначно та ще менше скомунізовані, всю свою поведінку формують на обережності. Вони мабуть вже свідомі, що становляться більшістю в імперії, і що завтра, цілком можливо, буде їх день. Але сьогодні ведуть себе обережно. Говорив я з однією культурною нашою гостею про можливості великих змін, а вона, якось так таємничо всміхнувшись, тільки сказала: „наврядˮ. Обережність. Після всіх тих неймовірних, кошмарних десятиліть на місце страху прийшла обережність. І тільки одиниці, герої переступають через обережність. Одиниці...

Імперія — у стані напруженої таємничости. Це найкраще ілюструє сам Ґорбачов. За всю історію совєтчини, він — із найбільшими номінальними повновластями: просто абсолютний монарх. При чому, не було навіть великої боротьби за владу. Просто все йому віддали: хочеш, на маєш! Але разом із тим, виглядає, що не має він повної контролі, і тримається радше популярністю через гласність. Усе пливе якось так, само собою, наугад, вичікуючи, немов би чогось неясного, незрозумілого сподіваючись. Звідси й розвиток подій цілком непередбачений, часто для всіх несподіваний, у більшості незрозумілий. Либонь ніхто не знає як себе вести, якої лінії триматися. Ось в Україні: лають Щербицького, демонструють, вимагають резиґнації, а він собі... тільки відмовчується. Правда, за ним імперська сила; поза Україною феномен Щербицького годі уявити.

Україна. Там дуже пильнують цього ключа. На тлі загального розгублення, імперська лінія чітко й точно і зберігається, і проводиться. І робиться все, в Україні тобто, з озлобленим шепотом, з мовчазним викручуванням рук. Покищо Ук-

(Закінчення на стор. 3)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Оксана Бризгун-Соколик

Міжнародний хоровий фестиваль в Торонто

Торонтонці мали нагоду в червні почути 72 різні хори, які під гаслом „Радість із співу" були учасниками Міжнародного хорового фестивалю.

Ініціятор фестивалю Ніколас Ґольдшмідт роками мріяв, приготовляв і тяжко працював над реалізацією своїх мрій та плянів. Ґврешті 72 хори (понад 4,000 хористів) з Північної та Південної Америки, Азії і Европи, змістившись у понад 4-мільйонний бюджет — велику частину якого покрили меценати, дали нам небувалу нагоду почути високоякісну хорову музику з цілого світу.

На фестиваль хори мусіли зголошуватися ще минулого року, висилаючи аплікацію і стрічку своїх вибраних пісень. Судді вибрали хори: Тапіоля з Финляндії, Недерлендс Камеркор з Голляндії, Аве Соль з Риґи, хор монахів з Тибету, в якому кожний хорист може в той сам час співати два тони! (В що тяжко повірити!), Хлоп'ячий хор Монсерат з Еспанії, хор Полянського з Москви, Ґеорґія Обретенова з Болгарії, та багато, багато інших.

Багато хорів Торонто, головно церковних, давали свої концерти під час фестивалю, хоч офіційно не були частиною хорового фестивалю, і не були в його офіційній програмі.

Торонтонці були дуже горді, що на фестивалі жюрі прийняли два українські жіночі хори з Торонто: „Веснівку" і „Ясмин". Виступав також оперний співак бас Павло Плішка з Ню Йорку, з хором „Кантата Сінґерс" з Оттави диригував Лаврентій Івашко. Українська присутність на міжнародному фестивалі (хоч і не з України...) була доказом доброї якости наших ансамблів, як і фактом, що вони цікавляться музичним життям поза своєю громадою.

Атракцією фестивалю був композитор-диригент з Польщі, Криштоф Пендерецький, та один з найкращих диригентів світу Роберт Шо. Крім концертів ще були два тижні практичних семінарів — „воркшапс" для диригентів, хористів та зацікавленої публіки.

Офіційне повідомлення фестивалю подало, що 72 концерти прослухало понад 65,000 осіб, деякі концерти були цілком випродані, переважна кількість осіб на концертах було 80-86 відс. порівнюючи з нормальним 65-70 відс.

Цікавими були два перші великі концерти: Ґаля — відкриття, на якому виступав хор Полянського з Москви та хор Обретенова Болгарії. Разом коло 150 осіб; диригував Ґенадій Рожденственський. На концерті була присутня ґенеральний губернатор Канади мадам Жан Сове. Другим був концерт Онтарійського хору, зорганізованого спеціяльно з нагоди фестивалю. В нім коло 300 хористів — представників хорів з Онтаріо, а між ними і представники українських хорів, виступали зі славним диригентом Робертом Шо.

Співак Метрополітальної Опери Павло Плішка виступив в Рой Томсон Голл у драматичній кантаті Гектора Берліоза „*Прокляття Фавста*". *Хор* і симфонічна оркестра — це були гості з Монтреалю. Диригував Шарль Дютоа. Концерт, а головно Плішка, дістали дуже добру критику в місцевій пресі.

Хор „Ясмин" — це жіночий хор, знаний в Торонто. Хор виступив в акустичному костьолі св. Трійці. 40 хористок у вишиваних сукнях з диригенткою Християною Гарасовською-Шевчук, яка сама і акомпаньює хорові, обдарували слухачів 15-ма естрадними творами українських композиторів у супроводі фортепіяна. В програмі були твори Лавришина, Івасюка, Козака, Кос-Анатольського, Весоловського та інших. Концерт пройшов успішно, диригентка склала програму так цікаво, що контрастні твори не вносили одноманітности. Хор був знаменито зіспіваний, кольори голосів дуже гарно зливалися, різноманітні настрої, темпа та ритми виконано з переконанням. По концерті підходило багато слухачів до диригентки та хористок, та висловлювали своє захоплення українською естрадною піснею. Багато з них чули її перший раз.

Хор „Веснівка" дав свій концерт у переповненій (Люди чекали, а їх не впускали...) залі Студіо театер — Гарборфронт. Програма без перерви пролетіла радісним хвилюванням у слухачів. Вже сам вигляд хористок — у стилізованих народних одягах — вніс наче весняну усмішку на залю. Енерґійна, талановита та темпераментна диригентка Квітка Зорич-Кондрацька цілковито володіє своїм інструментом: хор реаґує на подробиці нюанси, добре зіспіваний, з доброю дикцією. Хор виконав твори Людкевича, торонтонського Лавришина, та українські народні пісні в обробках Колесси, Козака, Мареничa, нашої торонтонської Зені Кушпети та інших. Програма була складена дуже цікаво, настрої, характери пісень мінялися, хористки вміли творити в кожній мініятюрі їй властиву атмосферу, що публіка щиро і спонтанно переживала. Концерт був успішний! Слухачі свої — яких було багато, і чужі, висловлювали сердечно своє захоплення нашою піснею, виконавцями та цілістю програми.

Мішаний хор „Кантата Сінґерс" має свою 35-літню традицію і його вважають одним з найкращих хорів головного міста Канади. Тепер ним диригує молодий українець , уродженець

(Закінчення на стор. 4)

Н. Осока

ПРАХ СИНА ПРИБУВ З АФГАНІСТАНУ

Минуло дев'ять років відтоді, як влітку 1980 року Андрій Гардубей залишив своїх батьків у закарпатському селі, щоб стати вояком совєтської армії. І тільки тепер, через дев'ять років, повернувся він у рідне село в цинковій труні.

Про це розповідає Мирослав Дочинець на сторінках „Молоді України" ч. 163 з 23-го серпня ц. р.

Ходить з затуманими очима нашпигована заспокійливими ліками мати... Палить цигарку за цигаркою батько, змарлілий від горя, з останнім синовим листом у руці. „Мамко, чи п'є нянько? Скажіть йому, що як прийду я, то розберуся..."

Не прийшов. Привезли цинкову труну з заліпленим гіпсом віконечком.

„Покажіть, покажіть його!..." — шкребуться об цинк вироблені жіночі пальці. Підходить міліціонер і відтягує матір від труни. Цей міліціонер був на похороні єдиним представником влади, яка послала Андрія Гардубея на війну в Афганістан. Батьки не знали, що ховається за числом військової частини, яке стояло на конвертах з коротенькими листами: „Я живий і здоровий, чого й вам бажаю. Кланяйтесь родині", „Усе поле тут, мамко, в червоних маках..." Про інше Андрій мовчав, бо то була державна таємниця.

І ось у Сільці Іршавського району Закарпатської области з'явилася благенька могила з металевим хрестом. Втім, це не перша могила на Іршавщині. Згорів під Шиндаром Мишко Горзов із Білок. Снаряд влучив у цистерну і три вояки злетіли в повітря. Юрко Маргіта з кулеметом прикривав своїх товаришів. Коли повернулися за трупом, він був уздовж і впоперек посічений кулями.

А як загинув А. Гардубей?

Батьки отримали повідомлення, написане в Ташкенті російською та узбецькою мовами. „Помер від отруєння невідомою рідиною".

„Ніхто нічого не розумів, — пише автор статі. — А тим більше мати. Подалася у військомат. Там сказали: тут ясно написано — отруївся. І не ходіть більше. Вдома перечитала свідоцтво про смерть, але там не було сказано, що її син самогубець. Знову пішла в комісаріят. „Мого сина забрали живим і здоровим, а повернули в труні..." „Мамашо, якщо будете хуліганити, міліцію викличемо . Жодної копійки ніхто не вділив матері на похорон. Жодним словом не обмовилися про допомогу". І це в той час, коли весь прихід Гардубеїв становить 57 карбованців пенсії на місяць. Коли сина забрали до армії, пішла мати знову в колгосп, бо за таку пенсію тепер не прожити.

„Андрій ріс статечним, здоровим хлопцем, — розповідає мати. — Добряк, безхитрісний, безконфліктний". Після середньої школи пішов у ПТУ (Професійно-технічне училище). Застудив ногу — запалення суглоба. Хотіли ампутувати. Обійшлося. Ходив, накульгуючи. І ось зробили його десантником. Інший десантник, Юрко Когут, сказав: „Це змалювати важко, тверезою головою не збагнеш. Гай-гай, чи знатимемо колись усю правду про цю невідому війну?! Академік Сахаров на з'їзді депутатів спробував відкрити ширму, то його одразу зацитькали..."

Військовий комісар району Ю. Романченко, що прийшов на зміну А. Багаутдінову, зацікавився історією Гардубея. Післав запит у частину і відповідь не забарилася. „Єфрейтор А. Гардубей помер від отруєння". Тоді військомат почав вимагати висновок експертизи.

Прислали виписку:

„1. ... У внутрішніх органах трупа алкоголь і отруйні речовини не виявлені (Акт н-р 191).

2. Вірогідно, що смерть настала від загального перегрівання організму (тепловий удар).

Судово-медичний експерт І. Козаченко."

Як бачимо, виписка з висновку медекспертизи смерть Андрія пояснює зовсім інакше. Але для військомату потрібна офіційна довідка, яка б узаконила смерть вояка „...при виконанні військової служби". Тільки за таких умов батьки матимуть право на пенсію, або якісь пільги у зв'язку зі втратою сина-годувальника".

Тим часом до Іршавського району повернулося 283 вояки з медалями і пораненнями. Оголошувалися списки, вивішувалися фотографії на стендах. Обминали лише хату Гардубеїв, ховаючи очі. Але знаходилися в селі люди, які питали працівників Сілецької сільради: „Чому на стенді немає фотографії Андрія?" „Як чому? Він же помер від... кажуть, не від кулі".

Тоді за цю справу взявся односелачанин, батько п'ятьох дітей, Василь Король. Паралельно до пошуків підключилася рада вояків-афганців у Іршаві, яку очолює Юрій Когут.

Як пише Мирослав Дочинець, вони добралися листуванням до Туркестанського військового архіву і звідти нарешті надіслали потрібний військоматові висновок: загинув при виконанні військових обов'язків. Однак не вказано причин. Тоді Василь Король звернувся до військової прокуратури, яка провела слідство у справі загибелі Андрія Гардубея. Недавно В. Король отримав повідомлення, у якому сказано, що єфрейтор А. Гардубей під час служби в Афганістані, в Кундузі, перегрівся на сонці захворів. За медичною допомогою звернутися не було можливости. Продовжував нести службу на бойовому пості. В результаті — смерть.

І тільки після цього повідомлення військомат відважився перезахоронити тіло Андрія з військовими почестями, а батькам оголосили, що вони мають право на пільги.

Дарія Ірина Билова

ВРАЖІННЯ ПАЛОМНИКА

I.

У ранній мряці при дорозі біліють стада качок і гусей. Світає. Два рибалки терпеливо вичікують над ставком на рибу. Кілька чайок здійнялось понад мокрими полями, а дороги після свіжого дощу виблискують калабанями та болотом. Уже по жнивах і в мряці далеко, видно якісь темні будови — це певно колгоспні забудування — та довгі, низькі стирти збіжжя. Рівнина. На стернях місцями аж чорно від ворон та голубів.

Із ранньої мли виринає горбок із старим замком — це Мукачів! Це ж уже Україна, Закарпаття! Поїзд немилосердно холітається та скрипить на широких рейках, а поряд з ним маршує ліс стовпів і веж і електричних проводів, які малощо не заслонюють вид на синіючі горби Карпат. А села? Нема старих, бідних сіл; є нові, муровані з бльоків, тинковані хатки, одна в одну чотирикутні, зі стіжковим дахом покритим бляхою чи черепицею, з ясними вікнами, деякі ще навіть не докінчені, не замешкані, але всі вже загосподаровані, обведені плотиками, з городчиками і садками і квітами, мальвами, соняшниками, фльоксами... Це чудо, що його я не сподівалася, а яке, мабуть, принесла з собою електрифікація та соціялізація. Та правдоподібно гласність. Навіть відновлені церкви виринають тут і там із зелених садів та городів.

Присіла я на стільці, на якому пише „ящик для мусорг". Я не знаю по-російськи, але жінка — прибиральниця, яка з нами їде, каже: „Знаєте, що це таке? Це по-нашому кошик на сміття!" — Розговорились ми і дала я їй молитовник та біблію для дітей, які нам на прощання з Ню Йорком передала Марійка. Вона оглянулася в обидві сторони, сховала у свій шніформ і каже: „Але нікому не кажіть!"

А тут — пару тунелів і ми вже по другому боці Карпат. Пригадую, як давніше треба було скоро замикати вікна, щоб дим та іскри не сипались до ваґону. Тепер уже все електрифіковане.

Лавочне — Славсько, — — Гребенів, зелені наче стіжки гори Сколього, срібний Опір б'є об кам'янисте дно — та це ж родинне місце моєї мами! Не сподівалась я вже його ніколи побачити, але щасливо склалося, що бодай через вікна потягу „Тісса-Експрес" побачила. Свіжа зелень, наче у травні, мабуть завдяки дощовій погоді. Левади всюди викошені, а стіжки сіна так само стоять рядками, як колись, 50 років тому. Це не змінилося.

Львів бідний. Не розбудовують його так, як Закарпаття. Не направляють старих будинків та церков, більшість з них позамикана, не відчищують столітніх мурів, клюмби з квітами занедбані. Вода для жителів іде лише дві години ранком і дві ввечері мила недавно цілковито забракло, аж тепер видали картки на одно мило і 1 кг. порошку до прання на особу на три місяці. Коли я пропонувала прислати Олі перепис на мило, вона сказала: „Пришли також поташ, бо його ніде не можна дістати". — Недавно не було сірників, а тепер знову бракує цукру.

Зате Св. Юр усередині аж виблискує відновленими фресками та золотом, праворуч біля сходів між квітами — скромний хрест тисячоліття, а люди стоять аж на сходах. Ціла церква співає. Завважую, що співають старослов'янською мовою. Коло костьола під Високим Замком відправляє греко-католицький священик і повно народу — навіть дівчинці у білому з віночком на голові батько робить знімку — певно це перше св. Причастія.

А поміж скульптурами Міцкевича і Леніна у парку має синьо-жовтий прапор молодечий портрет Шевченка та гора квітів. Продають також тризуби, пресу, і говорять — і ніхто тому не противиться. Оповідали мені, що дозволена була Панахида на Маківці в пам'ять Січових Стрільців і багато народу там зійшлося та ніхто не забороняв. Лише коли промовець був „благонадійним", то його добре могли чути, але коли ні, то пісні та музика на гучномовцях зовсім заглушували його промову. Так, як тепер всюди діється.

Мій молодий сестрінок носить на вилозі жакету маленький блакитно-червоний прапорець. Вони це називають „лазурно-малиновий" — малинова барва має означати старі козацькі кольори. Компроміс — без цього не можна жити. А Ксеня носить синьо-золотий тризубчик.

Усі вірять, що йде до кращого. Але якою дорогою та коли — цього ніхто не знає. 10-15 років — світ уже ж цілий час зміняється. І я вірю, що колись буде Україна, хоча спочатку лише совєтська.

Моя місцева провідниця хвалить старину Львова, його культурні надбання, вона гордиться цим містом. Провідниця молода, знає історичне минуле, хвалить нові здобутки, наприклад, те, що в університетах є тепер 25,000 студентів, але додає, що не зважаючи на це, що навчання безплатне, саме прийняття на вищу школу коштує 15,000 рублів у хабарах для відповідних урядовців. Говорить кращою українською мовою ніж я, без усяких „полонізмів" та „американізмів", однак у тій мові є велика кількість слів з цілої Европи. Мені це дивно, що совєтський уряд за свого панування не викоренив усіх західніх впливів.

Івано-Франківське не до пізнання. Чвертьмільйонове місто розбудоване, відчищене, з квітами і парками і народними мотивами на всіх нових будівлях. Написи скрізь українські. Український-музично драматичний театр ім. І Франка пишається гуцульською тематикою і спадщиною, вулиці роблять европейське враження своїми каварнями на хідниках та малими парками — тілики для пішоходів. Рух авт не менший, як у Львові. Тут називають їх „машинами" та кожний мріє мати „Ладу" чи „Сколу" і багато їх дійсно має. Ціна лише коло 2,000 карбованців тільки треба вісім років на цю „машину" чекати.

Один з родичів доробився вже до автомобіля та забрав нас на село де я ще дитиною відвідувала моїх тіток під час вакацій. Довкола Івано-Франківська мало розбудови, зате Бурштинецька електрівня залила великий простір водою та задимила околицю. При дорозі гарні, мистецько розмальовані, автобусові зупинки. Хати по селах — хоча старі, але дуже загосподаровані, замаяні квітами та городами, сади вгинаються від овочів, церкви відновлені, містечка змодернізовані, а де лише ставок чи рів з водою — сотні качок, гусей сірих чи білих, курей — люди радять собі, як можуть. Оповідала мені колгоспниця, що тепер може навіть заробити в колгоспі 2-3 карбованці, денно, що дають задармо пару курей, гусей чи підсвинка, коли хтось хоче сам про них дбати.

Продовження буде.

СССР...

Закінчення зі стор. 2.

раїна на своє, як прибалтійці наприклад, не стала: гра йде від позиції дисидентства. Для імперії це ще не страшне: народ ще не розуміє жалів чи вимог покривдженої меншости: всім нам, мовляв, було не з медом.

Як довго такий стан протягне? — запитаєте. Властиво про стан говорити годі; тепер це вже радше процес. І передбачити напрям чи розвиток безконтрольного процесу, либонь, неможливо. Можна хіба що вгадувати, ворожити. Але дуже дотепна і розумна аналіза Степана Красовицького від січня ц. р. робить враження і у великій мірі переконує. Він устійнив: „Слід мати на увазі, що коли б конечність ніяк не відповідала можливостям, тоді приходить смерть, що може спіткати Росію при сучасних темпах її деґрадації, за яких два-три роки".

Російська царська імперія скінчилась природною смертю 1917 року. Чи не такою ж природною смертю від виснаження, через основну гріховність та надмір злочинности, скінчить своє безславне, експериментальне животіння і ця, надіймося, остання імперія в історії?

Західні спеціялісти, які дуже хотіли б допомогти Горбачову у перебудові, тепер розводять руками і чесно признаються, що цілком не знають із чого починати та як братися за оздоровлення, чи пак воскрешення цього, вже майже холодного економічного трупа. Такого, мовляв, досі ще ніколи не бувало.

Висновок: готовтеся, кріпіться, будуйте свідомість, і чекайте!

У Бразилії розпочато перші урядові заходи земельної реформи для українських хліборобів

Курітиба, Бразилія. — (Пресова Служба ІСНО). Як продовження акції в напрямку покращання стану наших хліборобів через прихід державної землі беземельним, створювання умов для культур, які надавалися б для вирощування на гористо-кам'янистих теренах, на яких замешкують наші люди, та наступного розвитку допомоги наших братів-українців з Канади, які обіцяють поробити заходи перед урядом Канади, щоб під титулом розвитку хліборобства в малорозвинених країнах (механізація, іригація і т. п.) була осягнена та допомога, — були прийняті на авдієнції у штатного секретаря хліборобства д-ра Османа Діяса: голова Українсько-Бразилійської Фундації Іларій Безручка, представник Українсько-Бразилійської Центральної Репрезентації Нестор Кутинський, голова Хліборобсько-Освітнього Союзу (ХОС) Олександер Равлик на чолі з нашою депутаткою Вірою Вічимчишин-Аджіберт.

Проблема була висвітлена, як необхідна через соціяльно-господарську важливість. Д-р Осмар Діяс (брат губернатора) зарядив, щоб сектор плянування Секретаріяту — Підприємство Технічної і Земельного Поширення Парани — оформив цю ідею у проєкт.

В наслідок цього 15-го травня ц. р. в приміщенні ХОС-у відбулася нарада, в якій взяли участь: від сектору Плянування Секретаріяту — Юрій Процек, шеф плянування; інженери-агрономи — Агостіньо Нунес де Фрейтас, Аролдо Френгел Жуніор і Валдемар Гернандес Естевес; від наших організацій — Іларій Безручка, Нестор Кутинський, Олександер Равлик, Антонія Сисак та Петро Єдин.

На цій нараді були обговорені різні аспекти ідеї, включно з необхідністю, щоб земля, яка може бути приділена для беземельних хліборобів, була придатною до вживання хліборобських машин, а для гористих теренів був застосований розвиток оливкових, виноградних та інших фруктових садів, бо клімат і хемічний склад землі для цього є придатний.

Представники уряду вирішили поїхати на колонії, щоб зустрітися з людьми, продебувати з ними необхідність реформ та визначити кількість тих людей. За анкетами, які має голова фундації Іларій Безручка, беземельних вже нараховується більше як 600 родин та більше як 1,000 родин, що животіють на своїх мленьких уділах землі, або на таких уділах, які не надаються до зернового хліборобства і вимагають введення специфічних культур та відповідної техніки й фінансової допомоги. Комісія також чекає на списки-анкети від парафій, де Хліборобсько-Освітній Союз ще не має філій.

І так, 14-го червня ц. р. комісія у складі трьох інженерів-агрономів, які були на попередній нараді, в супроводі Іларія Безручка, депутатки Вери В.-Ажіберт, голови ХОС-у Олександра Равлика та представника Українсько-Бразилійської Центрльної Репрезентації Нестора Кутинського, виїхала на візитацію філій ХОС-у, члени яких були повідомлені заздалегідь, щоб зібралися біля своїх домівок.

Наступного дня, 15-го червня, комісія зустрілась із зібраними людьми філії „Лінії" Віторія, „Сентралі" Круз Машадо, „Лінії" Шаркіяда та „Лінії" Палмітал, а ввечорі відбулася зустріч філії ХОС-у міста Уніон да Віторія.

16-го червня комісія зустрілася з хліборобами міста Павло Фронтін, куди, заходами префекта Ерсілія Даллазена, звезли людей з чотирьох філій ХОС-у до домівки. Після обіду та надвечір комісія зустрілася з хліборобами філії Союзу в містах Дорізон та Малет.

Дебати в справах, що стосувалися інтересів хліборобів, пройшли жваво й конструктивно. Комісія занотувати все, що стосувалося майбутнього проєкту поселення тих беземельних хліборобів, а також тих, що мають мало або непридатну землю, та уважно ставилися до їхніх зауважень і прохань. Комісія вирішила скласти проєкт в першу чергу для малоземельних та тих, що їхня земля непридатна до землеробства. Цей проєкт буде висланий до Суспільної Служби СКВУ та Комісії „Контакт" — згідно з їхнім проханням.

По дорозі до Курітиби члени комісії Секретаріяту Хліборобства висловили свої враження про побачене й почуте. Були вражені малопридатністю тих кам'янистих земель та бідністю того люду, що животіє на них. А ще гірше тим, що вони є хліборобами від малих літ, а тепер не мають де працювати, бо родини збільшилися і вони мусять іти геть з поля у батраки, або робітники без кваліфікацій.

Отож, метою цих заходів є використати течію земельної реформи, яка, за новою конституцією, мусить безупинно й незаперечливо проходити по цілій Бразилії, і добитись у штатного уряду приділу більшої, суцільної площі землі, на якій треба розмістити наших беземельних хліборобів, а також добитися від уряду проєкту і його здійснення використати гористо-кам'янисті терени, де працюють наші люди, для більш раціональних культур.

Досягнути цього не легко, і не зробиться це з одного дня на другий, але наша Українсько-Бразилійська Центральна Репрезентація та Фундація мусять бути постійно змоболізовані в цьому напрямку, поставивши досягнення цього за пріоритетну мету у своїй діяльності.

Олександер Чечко

ГОЛОВА ДЕМОКРАТИЧНОЇ партії Роналд Бравн, після нюйоркських передвиборів на посадника міста, прибув до Мангеттену щоби пґратулювати своєму партійному і по кольорі шкіри побратимові Дейвидові Дінкінсові за його передвиборчі успіхи. Виступаючи в бюрі Д. Дінкінса перед кореспондентами засобів масової інформації, він заявив, що ціла Демократична партія буде співпрацювати в тому щоби вибори в листопаді виграв Д. Дінкінс, а не республіканець Рудолф Джуліяні.

ТРЕБА ВИПРАВИТИ

У статті Івана Фура п.з. „Як в Україні святкували 100-ліття народин Тараса Шевченка" („Свобода", ч. 175 з 16-го вересня ц.р.) треба читати: „У боротьбі за український університет у Львові згинув від куль польських студентів-шовіністів — український студент Адам Коцко. — Ред.

ПОДЯКА

В неділю, 13-го серпня 1989 року помер

бл. п.

ВАСИЛЬ ФЕДОРІВ

Дружина Наталія, дочка Діяна та син Богдан з дружиною Джан, цією дорогою складають щиру подяку Всечеснішому Отцю Леонардові Корчинському за відправлення Панахиди й похорону. Похоронному заведенні Каппа за добру обслугу, членам 2-го відділу ОДВУ за чудові квіти, за слова співчуття й підтримки, родині та знайомим за співчуття і зрозуміння в нашому горі.

Пану Миколі Яшко за промову після Панахиди та моральну підтримку, панству Галі й Михайлові Степанів за прекрасні квіти та моральну піддержку в цей тяжкий час.

Дякуємо всім, що прибули на жалібні відправи — Панахиду та похорон, щоб разом з нами відпровадити нашого Дорогого Мужа і Батька в останню дорогу.

Дякуємо за зложені пожертви в пам'ять Мужа й Батька, які будуть зреалізовані згідно з бажанням.

Дружина — НАТАЛІЯ
Дочка — ДІЯНА
Син — БОГДАН з дружиною ДЖАН
Ближча й дальша Родина в Америці, Канаді та Україні

У глибокій жалобі сповіщаємо всю еміґраційну громаду, що 28-го червня 1989 р. в Англії після тривалої недуги спочив у Бозі

ПРЕОСВЯЩЕННИЙ ВЛАДИКА ІОСИФ

(ІВАН БУРМА)

Єпископ Лубенський, довголітній священик УАПЦ (Соборноправної) в Англії, настоятель Свято-Володимирської катедри в Ройтоні, а останні вісім років — єпископ, учасник Сьомого Собору 26-27 грудня 1981 р. в Дітройті й канонізації Митрополитів Київських Василія і Миколая, як Священномучеників.

ПОХОВАНО Небіжчика 6-го липня ц. р. в Ройтоні. Просимо молитов за спокій Його душі.

За МАЛУ РАДУ УАПЦ (Соборноправної) —
АННА ОЛЕКСАНДРОВА, секретар

Ділимося сумною вісткою з членством Осередку св. Андрія та українським громадянством, що дня 7-го серпня 1989 р. відійшла від нас у Вічність незабутня членка управи Осередку

бл. п. мґр

ВІРА ДОВГАНЬ

вдова по бл. п. Евгенові

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в церкві при Осередку св. Андрія в Норт Порт, Фльорида, а тіло Покійної спочило на цвинтарі у Веніс, Фльорида.

В сороковий день її смерти 15-го вересня 1989 р. була відправлена СЛУЖБА БОЖА з ПАНАХИДОЮ в церкві при Осередку св. Андрія в Норт Порт, Фл. о годині 9-ій рано.

Проситься про молитви.

Український Релігійний і Куль[illegible]
Ім. Святого Андрія

Архипастирське...

(Закінчення зі стор. 1)

Благодать Господа нашого Ісуса Христа і любов Бога і Отця та єдність Святого Духа нехай постійно перебувають з усіма нами!

Відданий Вам у Христі,

† Мстислав

Митрополит

Дано дня 8-го вересня 1989 р. Б., в Оселі св. Андрія Первозванного, С. Бавнд Брук, Ню Джерзі, ЗСА.

Виставка збірки гуцульського мистецтва під час Фестивалю Менор коледжу

Д. Ткачук з Філядельфії з частиною збірки гуцульських скарбів родини Ткачуків, які будуть на виставці в музейній збірці СОУК під час Українського Фестивалю Менор коледжу в неділю, 1-го жовтня ц. р.

Виставка гуцульських скарбів, мистецьких виробів родини Дмитра Ткачука, відбудеться в приміщенні музейної збірки Студійного Осередку Української Культури, під час Українського Фестивалю Менор джуніор коледжу в неділю, 1-го жовтня ц. р., від полудня до 6-ої години вечора. Виставка влаштована в пам'ять Параскевії Олесюк, сестри родини Ткачуків.

Збірка включає традиційний гуцульський одяг, вишивки, дереворізьби, шкіряні вироби, тканини, металеві вироби і писанки. Після фестивалю збірку можна оглянути на спеціяльне замовлення через Христину Хомин Іжак, кураторa СОУК, телефонуючи на число (215) 885-2360.

Український Фестиваль коледжу спонзорує Студійний Осередок Української Культури. Під час Фестивалю виступлять танцювальні ансамблі та музичні групи: український танцювальний ансамбль „Волошки", танцюристи школи „Волошки" з Філядельфії, танцюристи парафії св. Анни з Воррінгтону, „Весна" — танцювальний ансамбль СУМА з Філядельфії, „Казка" — український народний ансамбль з Порт Карбон, ПА., і дитяча вокальна група проф. Зої Маркович з Філядельфії. Майстри СОУК показуватимуть майстерність своїх виробів, а на площі кемпусу буде ярмарок. Для дітей — різні розваги і їзда на кониках та возом на сіні. Для всіх присутніх — смачні традиційні страви.

Вступ для дорослих 3 дол. 1 дол. для дітей. Паркування безплатне.

Міжнародний...

Закінчення зі стор. 2

Вінніпеґу, який осягнув ступінь бакаляврa з музики в Оттаві і на стипендію Мистецької ради Канади продовжував студії у Відні. Після закінчення студій став першим канадцем та першим українцем — диригентом хору Віденських хлопчиків (Вінерзенґеркнабен). Тепер працює в Оттаві. Концерт „Кантата Сінгер" відбувся в переповненій слухачами залі Мистецької ґалерії Онтаріо. Хор співав частину акапела, частину при фортепіяновому супроводі.

Співав з дуже доброю вимовою — англійською, німецькою, еспанською, латинською, французькою та українською мовами! Хор виконав Веделя „Отче наш", крім інших релігійних творів. Диригент зумів створити атмосферу нереальности, наче небесного співу, зі знаменитою дикцією, фразуванням та тональною чистотою. Зі зворушенням слухалося канадських співаків у канадській галерії, коли вони в молитовному настрої співали фразу за фразою „...Отче наш ... Ти що єси" ...Диригента і хористів слухачі нагороджували невпинними оплесками. В програмі було кілька слів про кожного композитора. Про Веделя було сказано: Вчився в Київській Академії, був директором хорів в Києві та Харкові, був переслідуваний царським російським урядом за участь в українському житті. Врешті його ув'язнили. його нерви не витримали і він покінчив самогубством, маючи тільки 41рік. Твори Веделя з творами Березовського та Бортнянського — це кульмінаційна точка в довгому розвитку українського хорового мистецтва. І так канадці не тільки навчилися і виконували твір українського композитора, а й познайомили з ним слухачів Міжнародного хорового фестивалю.

Участь наших двох хорів, диригента і соліста в цьому фестивалі — це наша гордість і радість.

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

Український футбольний турнір олдбоїв у Чикаго

В суботу 19 серпня в Чикаґо на грищі в Парк-Ріджу відбувся український футбольний турнір олдбоїв з участю дружин: УАСТ „Леви", СК СУМ „Крила" та „Українці" з Ню Джерзі". Остання дружина складалася з колишніх футболістів УСВТ „Чорноморська Січ", СК СУМ „Крилаті" з Йонкерсу, УСК-у Ню Йорк та інших. Організатором і господарем турніру було УАСТ „Леви". В підготовчому комітеті працювали: Іван Лоско, Микола Сидельник, Степан Дижурко, Микола Мартинович, Євген Рощибюк та Анатолій Гординський.

Приємно було бачити на грищі змагунів, які творили в минулому історію українського спорту. У „Левах": Орест Банах, Іван Лоско, Михайло Мартинович, Анатолій Гординський, Анатолій Яворський, Андрій Козій, Бо Шлапак, Степан Дижурко, Євген Андрус, Микола Крат та Вадим Мішалов. Останні два прибули аж з Фльориди. У „Крилах": адв. Юліян Куляс, Леонід Скороход, Андрій Еліяшевський та Микола Сидельник. В дружині Ню Джерзі: Володимир Шмотолоха, Богдан Благий, Володимир Марущак, Степан Нагорняк, Богдан Дуда. На змаганнях можна було бачити колишніх спортовців, тепер уже сеньйорів, які прийшли подивляти своїх синів олдбоїв — Володимира Шлапака, Омельяна Банаха, Вадима Мішалова, Аскольда Клюфаса. Завдяки гарній погоді дружини розіграли між собою три змагання: „Леви" — „Крила" — 3:0. Ґолі здобули: В. Мішалов, Дж. Ґуріян і капітан дружини — А. Яворський; Ню Джерзі — „Крила" — 5-1. Ґолі для Ню Джерзі здобули: Б. Благий — 2, І. Чижович, Ф. Санчес та Ф. Монтана. Для „Крил" — Т. Соловадор; „Леви" — Ню Джерзі — 4:2. Ґолі для „Левів" здобули: В. Мішалов, Д. Кмерксон, М. Крат та А. Яворський. Для Ню Джерзі — Б. Благий і І. Чижович.

Змагання пройшли у товариській атмосфері та на досить високому рівні. Деякі змагуни могли б ще грати у наших перших дружинах.

У складі „Левів" виступили: О. Банах, С. Мацко, І. Лоско, А. Залеховський, М. Мартинович, Г. Аксін, М. Аміруче, А. Яворський, Д. Кмерксон, Ю. Джонс, В. Сидельник, А. Гординський, А. Козій, Б. Шлапак, С. Дижурко, Є. Рощибюк, Дж. Ґуріян, М.Крат, В. Мішалов, Є. Андрус, Л. Шидловський. Провідник-Є. Рощибюк, тренери-І. Лоско, В. Сидельник, капітан А. Яворський. Склад дружини Ню Джерзі: Т. Понось, В. Щапая, М. Мартінез, І. Чижович, Б. Дуда, Ф. Монтана, М. Овль, В. Шмотолоха, Б. Благий, В. Марущак, С. Нагорняк, М. Чимський, П. Деґолі, Ф. Санчес, М.Пальміорас, Ґ. Ґонгару.

СК СУМ „Крила" не подали свого складу до пропам'тної прогрмки, яку з нагоди турніру видало УАСТ „Леви". Всі три дружини одержали за участь в турнірі трофеї. Увечорі у домі сеньйорів біля домівки „Левів" відбулося прийняття для змагунів та запрошених гостей, а пізніше в домівці „Левів" змагуни гуторили до пізньої ночі та згадували свої „давні героїчні подвиги".

Роман Припхан

Дружина олдбоїв УАСТ „Леви" Чикаго.

ВІСТКИ З УКРАЇНИ

Кому це потрібно?

У київській газеті „Молодь України" з 18 липня 1989 року появилося кілька листів у справі назви футбольних клюбів „Карпати" і СКА „Карпати", один з яких цікавий тим, що в ньому автори відкрито згадали про „застійні часи", коли цей український клюб „Карпати" у Львові зазнав несправедливости: його перейняла окупаційна совєтська армія. В цьому році під тиском громадкости України відродився футбольний клюб „Карпати" і нині виступає в 11-ій лізі 5-ої зони імперії. Даємо слово авторам цього листа: „Шановна редакціє! Звертаються до тебе прихильники львівської команди „Карпати". Минуло кілька місяців відтоді, як Державний комітет спорту СРСР роз'єднав команду СКА „Карпати". Нині армійці виступають у першій лізі, а профспілкова команда — в другій. Та досі деякі республіканські і центральні газети, зокрема „Совєтский спорт", продовжують називати армійський клюб СКА „Карпати". Не будемо вдаватися до історії львівських „Карпат", які в застійні часи зазнали несправедливості, але журналістам, які беруться за огляди спортивних подій, нагадаємо, що Кубок СРСР 1969 року виграли саме „Карпати", а не СКА.

Хоч Львів і далеко від Києва та Москви, та футбольним оглядачам повинно б бути відомо, що на вимогу громадкості відроджено команду „Карпати", що нині успішно виступає в п'ятій зоні другої ліги. У Львові є також команда СКА, яка нині вперто намагається залишити небезпечну зону в першій лізі. Оскільки слава прикарпатського футболу пов'язана з відродженими „Карпатами", просимо більше у своїх публікаціях про команду СКА (Львів) не додавати назву „Карпати".

Якщо не зайдуть якісь непередбачені перешкоди, в наступному році львівська футбольна дружина „Карпати" прибуде на турне до ЗСА. В порозумінні з проводом УСЦАК, переговори щодо приїзду „Карпат" проводить Управа УСВТ „Чорноморська Січ".

Повідомлення проводу УСЦАК

Повідомляємо Українські спортові осередки в середньозахідніх Стейтах Америки, що до Управи Української Спортової Централі Америки і Канади кооптовано на пост заступника голови Володимира Кізиму з Дітройту, Мишиґен. В. Кізима уповноважений Управою УСЦАК здійснити відновлення делеґатури УСЦАК-Захід.

Палко закликаємо усі спортові осередки в середньозахідніх Стейтах до тісної співпраці з уповноваженим в процесі відродження делеґатури.

Управа УСЦАК

Преса...

(Закінчення зі стор. 1)

ву іспитом стабільности уряду в Москві: Ґорбачов може пережити всі клопоти з балтійськими країнами і деінде, але не з Україною. Власне для цієї стабільности на верху уряду Української ССР вже 18 років тримається брежнєвець Щербицький...

„Ле Монд" закінчує свою статтю ствердженням, що провідники руху є розумніші від балтійців, бо не вимагають негайного виходу України з Совєтського Союзу, але змагаються за незалежну Україну в рамках справді вільного союзу незалежних республік. Незабаром уже кількаразів оповіщений конґрес Центрального Комітету Компартії має зайнятися проблемою національностей, а ця нова подія комплікує ще більше вже й без того напружену ситуацію.

ВІДІЙШЛИ ● ВІД НАС ●

ОЛЬГА ВОЛОВНИК, член УНС Відд. 301-го ім. Дмитра Вітовського в Чикаго, Ілл., померла 29-го липня 1989 року на 70-му році життя. Нар. 1918 року в Чикаго, Ілл. Членом УНС стала 1936 року. Залишила у смутку мужа Евгена, сестру Марію Менсел, тітку та племінниць і племінників та ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 1-го серпня 1989 року на цвинтарі Елмвуд в Рівер Гров, Ілл.

Вічна Їй Пам'ять!

Петро Врублівський, секр.

ГРИГОРІЙ КУЩ, член УНС Відд. 285-го ім. св. Юрія Переможця в Рочестері, Н.Й. помер 22-го серпня 1989 року на 64-му році життя. Нар. 1925 року в Бережницях, Україна. Членом УНС став 1977 року. Залишив у смутку дружину Катерину, брата Миколу, сестру Анну, сина Віктора, доньки Валю і Ліду, дядька Олексу Брагу, двоюрідних братів Федора Куща в Канаді і Володимира Скорохода, рідних в Україні і Бразилії. Похорон відбувся 26-го серпня 1989 року на цвинтарі св. Андрія в Савт Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

А. Скібіцький, секр.

МИХАЙЛО ДАНИЛИШИН, член УНС Відд. 379-го ім. св. Юрія в Чикаго, Ілл., помер 16-го серпня 1989 року на 65-му році життя. Нар. 17-го березня 1924 року в селі Облазниця, Стрий, Україна. Членом УНС став 1971 року. Залишив у смутку дружину Анну, дочку Дану з мужем Денисом, сина Михайла Петра, сестру Катерину Михальчук з мужем Павлом, племінників Юрка і Джеррі та дальшу родину. Похорон відбувся 19-го серпня 1989 року на цвинтарі св. Миколая в Чикаго, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!

Василь Семків, секр.